

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія:
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ
Випуск 25
Частина 1

**Херсон
2017**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Шапкова Ніна Ігорівна, доктор економічних наук, доцент (завідувач кафедри менеджменту і адміністрування Херсонського державного університету).

Заступник головного редактора:

Стратонов Василь Миколайович, доктор юридичних наук, професор (ректор Херсонського державного університету).

Відповідальний секретар:

Макаренко Сергій Миколайович, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Херсонського державного університету.

Члени редакційної колегії:

Савіна Галина Григорівна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри менеджменту та маркетингу Херсонського національного технічного університету).

Соловійов Ігор Олександрович, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри менеджменту організацій Херсонського державного аграрного університету).

Шебаніна Олена В'ячеславівна, доктор економічних наук, професор (декан факультету менеджменту Миколаївського державного аграрного університету).

Назарова Галина Валентинівна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця).

Мохненко Андрій Сергійович, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри економіки підприємства Херсонського державного університету).

Кузнєцов Едуард Анатолійович, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри економіки та управління Одеського національного університету імені І.І. Мечникова).

Скидан Олег Васильович, доктор економічних наук, професор (ректор Житомирського національного агроекологічного університету).

Ушкаренко Юлія Вікторівна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри економічної теорії Херсонського державного університету).

Драган Олена Іванівна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці Національного університету харчових технологій).

Грегорі Гарднер, Ph.D, професор економіки Державного університету штату Нью Йорк (м. Потсдам, США).

Едвін Португал, Ph.D, професор економіки Державного університету штату Нью Йорк (м. Потсдам, США).

Римантас Сташис, Ph.D, професор економіки, завідувач кафедри менеджменту Клайпедського університету (м. Клайпеда, Литва).

Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»

включено до переліку наукових фахових видань України з економіки
на підставі Наказу МОН України від 14 лютого 2014 року № 153

**Затверджено відповідно до рішення вченої ради
Херсонського державного університету
(протокол від 25.09.2017 № 2)**

Свідectво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації серія KB № 19747-9547P,
видане Державною реєстраційною службою України 15.03.2013 р.

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Херсонський державний університет – провідний науково-освітній центр Півдня України, який у 2017 році святкує свій 100-літній ювілей. Це не просто значний відтинок часу, а ціла епоха для нашого університету. Це шлях наполегливої праці багатьох поколінь досвідчених, творчих, талановитих фахівців. Це шлях утвердження власних принципів, пошуків, звершень, зростання та примноження здобутків.

Херсонський державний університет відомий своїми науковими школами, які розвиваються та виховують молодих науковців. За керівництва відомих учених у нашому навчальному закладі підготовлено не одне покоління високо кваліфікаційних фахівців. Серед них – народні та заслужені вчителі, артисти, народні депутати України, олімпійські чемпіони, чемпіони Європи та світу, видатні вчені, письменники, журналісти, економісти, менеджери, юристи, державні та політичні діячі тощо.

Університет є засновником багатьох журналів, 12 з яких – фахові наукові видання України. Філософія збірника наукових праць «Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки» полягає в науковому осмисленні актуальних питань економічної теорії та історії економічної думки, світового господарства та міжнародних економічних відносин, економіки та управління підприємствами, інноваційної та інвестиційної діяльності, бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту, фінансів та податкової політики, математичних методів та інформаційних технологій в економіці, сучасного менеджменту та інших галузей економічної науки.

Упевнений, що високий професіоналізм та самовіддана праця вчених Херсонського державного університету сприятимуть подальшому розвитку і примноженню освітнього й наукового потенціалу нашої держави.

Щиро і вітаю редакційний колектив, авторів і читачів «Наукового вісника Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки» з ювілейною датою. Хвала і шана талановитим і невтомним творцям цього видання!

З повагою,

Ректор Херсонського державного університету
Василь СТРАТОНОВ

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1**ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ****Кононова І.В.**МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВСТАНОВЛЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ РІВНЕМ РОЗВИТКУ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ ТА МІНЛИВІСТЮ ЇЇ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА... 8**Скорик М.О.**ЕВОЛЮЦІЯ ТА СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ..... 12**Шедяков В.Е.**

ПЕРЕХОДНЫЙ ПЕРИОД: СУЩНОСТЬ, СОДЕРЖАНИЕ, ФОРМЫ..... 17

СЕКЦІЯ 2**СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ****Воробйов Є.М., Гапонова Е.О.**

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я..... 22

Лайс Л.О.

РАЗВИТИЕ АКАДЕМИЧЕСКОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В СТРАНАХ ЕС..... 26

Лизун М.В.

РЕЖИМ ВАЛЮТНОЇ РАДИ В РАМКАХ МОНЕТАРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ..... 30

Максименко А.В.

ОСОБЛИВОСТІ ТА КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ: ГЛОБАЛЬНИЙ ВИМІР... 35

Петрашко П.Г., Петрашко О.П.

ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПОРТФЕЛІВ..... 39

Шиманська К.В.

МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА СПІВТОВАРИСТВА РОЗВИТКУ ПІВДНЯ АФРИКИ (SADC)..... 43

СЕКЦІЯ 3**ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ****Веретяннікова М.В., Мельник О.І., Мельник А.Г.**ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ..... 49**Власова К.В.**КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ..... 53**Денисенко М.П.**МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ 56**Довганюк В.М.**

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ КРЕДИТНОЇ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ .. 60

Єременко Д.В.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФЕРМЕРСЬКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЧЕРКАЩИНИ..... 64

Ільїна А.О.ІНВЕСТИЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК ІНДИКАТОР ЕФЕКТИВНОСТІ
ДЕРЖАВНОГО СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ..... 70**Корнєєва Ю.В.**

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО ІНВЕСТУВАННЯ..... 76

Ліхоносова Г.С.ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ
ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ..... 81**Плетос С.В.**ЗЕЛЕНИЙ СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ..... 86**Проскуріна М.О.**

КУЛЬТУРНІ ІНДУСТРІЇ, ЯК СФЕРА ЗАЙНЯТОСТІ В ЕКОНОМІКАХ ХХІ СТ..... 90

Sokoly I.I., Bukovskyi O.O.DIRECTIONS AND MECHANISMS OF DEVELOPMENT OF THE AVIATION SCIENCE
AND TECHNOLOGIES IN UKRAINE..... 94**Сухоставець А.І.**

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ..... 98

Термоса І.О. АСПЕКТИ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	102
Урба С.І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	106
Філяк М.С. ДЕЯКІ ПОКАЗНИКИ ЩОДО ВИЖИВАННЯ У РОЗВИТКУ МІСЬКИХ ТА СІЛЬСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ.....	112

СЕКЦІЯ 4

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Авраменко О.В. ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛОГІСТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	116
Баланович А.М. ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ВІДПОВІДНОСТІ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НОРМАТИВНИМ УМОВАМ РОЗВИТКУ.....	121
Давидова О.Ю. КЛЮЧОВІ ФАКТОРИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА.....	128
Дейнега О.В. ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ОЦІНОК НЕГЕНТРОПІЇ СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	133
Домбровська С. О., Лапіна І.С. АДАПТАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА ДО СУЧАСНИХ УМОВ В УКРАЇНІ....	138
Збарський В.К., Збарська А.В. РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ЧЕРКАСЬКІЙ ОБЛАСТІ	142
Кащишин В.М. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЕКТУВАННЯ ПРОГРАМИ ІНЖИНІРИНГОВИХ РОБІТ НА МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	147
Кравченко Г.Ю., Почуєва О.О. МОДЕЛЮВАННЯ В ТЕОРІЇ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНИМИ ПРОЦЕСАМИ.....	152
Леховіцер В.О. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК МАШИНОБУДУВАННЯ.....	156
Литовченко І.Л. ГОРИЗОНТИ РЕВОЛЮЦІЇ 4,0: МАРКЕТИНГОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ СТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ	159
Ліхоносова Г.С. ДЕТЕРМІНАЦІЯ ФАКТОРІВ ВІДТОРГНЕННЯ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА РІВЕНЬ ДОСТАТНОСТІ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	164
Матішак Ю.І. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНІЧНОГО РОЗВИТКУ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	170
Михайлюк М.О. SLEPT-АНАЛІЗ ЯК МЕТОД СТРАТЕГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	174
Обозна В.В. АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ЗБУТ» ТА ЙОГО РОЛЬ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	178
Окрепкий Р.Б., Мигаль О.Ф. РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ МАСОВОЇ КАСТОМІЗАЦІЇ У СФЕРІ ПОСЛУГ.....	182
Орлова-Курилова О.В. ДЕТЕРМІНАНТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ СИСТЕМОЇ КРИЗИ.....	186
Отенко В.І., Бараннік І.О. ПРОГНОЗУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ЙОГО МОНІТОРИНГУ.....	190
Письменна М.С. ПАРАДИГМАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО КОНТРОЛЮ В СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ (ПУБЛІЧНИХ) ЗАКУПІВЕЛЬ.....	194

УДК 378.046 – 021.68

Кравченко Г.Ю.*доктор педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та іноземної філології
Харківського національного економічного університету
імені Сємена Кузнеця***Почуєва О.О.***кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри педагогіки та іноземної філології
Харківського національного економічного університету
імені Сємена Кузнеця*

МОДЕЛЮВАННЯ В ТЕОРІЇ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНИМИ ПРОЦЕСАМИ

У статті розглянуті питання педагогічного моделювання, розроблення і реалізації моделей інноваційної діяльності вищих навчальних закладів, які стають одними з ефективних механізмів визначення результатів управління розвитком інститутів післядипломної освіти.

Ключові слова: моделювання, модель управління розвитком, адаптивне управління, кваліметрія.

Кравченко А.Ю., Почуева О.А. МОДЕЛИРОВАНИЕ В ТЕОРИИ УПРАВЛЕНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПРОЦЕССАМИ

В статье рассмотрены вопросы педагогического моделирования, разработки и реализации моделей инновационной деятельности высших учебных заведений, которые становятся одними из эффективных механизмов определения результатов управления развитием институтов последипломного образования.

Ключевые слова: моделирование, модель управления развитием, адаптивное управление, квалиметрия.

Kravchenko H.Y., Pochuyeva O.A. MODELING IN THEORY OF MANAGEMENT OF EDUCATIONAL PROCESSES

The article deals with the issues of pedagogical modeling, development and implementation of models of innovative activity of higher educational establishments, which become one of the effective mechanisms for determining the results of management of the development of institutions of postgraduate education.

Keywords: modeling, model of development management, adaptive management, qualimetry.

Постановка проблеми. Діяльність та результативність закладів вищої освіти завжди знаходилися й знаходяться в центрі уваги державних органів. Це пов'язано із розумінням тісного взаємозв'язку між рівнем підготовки фахівців різних галузей народного господарства та рівнем розвитку економіки країни загалом. Стратегія розвитку вищої освіти України повинна враховувати загальноосвітні тенденції трансформації сучасної вищої освіти, де ключовим питанням є забезпечення якості освіти.

Реформування освітньої галузі вимагає застосування засобів педагогічного прогнозування, моделювання освітніх систем, моніторингу якості освіти тощо. Сьогодні як ніколи зростає потреба у випереджувальному моделюванні педагогічних процесів, оскільки необхідно системно змінювати мету, функції, організацію, зміст, технології освітньої діяльності у вищих навчальних закладах. На сучасному етапі саме педагогічне моделювання, розроблення і реалізація моделей інноваційної діяльності вищих навчальних закладів стають потужними механізмами визначення і досягнення нової якості вищої освіти. За їх допомогою педагогічні колективи кафедр вищих навчальних закладів можуть досягти якісно нового рівня освітньої діяльності, адже інноваційний розвиток системи вищої освіти України передбачає розвиток кожного навчального закладу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літератури показав, що абсолютна більшість фахівців вважає моделювання головною умовою ефективного управління.

Моделювання у наукових дослідженнях зустрічається в роботах Н. Аминова, Т. Борової, О. Дахіна, Г. Єльнікової, В. Маслова, В. Монахова, В. Пікельної, Г. Кравченко, Г. Полякової, В. Ростовської, З. Рябової, Р. Шеннона та інших науковців.

Нині багато вчених використовують певні моделі у своїх дослідженнях. Тому цей процес описується майже досконало в науковій літературі.

Мета статті. Опираючись на наукові дослідження таких провідних авторів, як Л. Даниленко, О. Дахін, О. Орлов, В. Пікельна, можна визначити, що основною характеристикою моделі є спрощення реальної життєвої ситуації, до якої вона застосовується, та штучно створений об'єкт у вигляді схеми, фізичних конструкцій, знакових форм чи формул, що, будучи подібним до досліджуваного об'єкта (чи явища), відображає й відтворює в більш простому вигляді структуру, властивості, взаємозв'язки і відносини між елементами цього об'єкта. Виходячи з наукових положень В. Пікельної щодо процесу моделювання, слід сказати, що процес моделювання здійснюється на основі теорії систем і має творчий характер [6].

Тому в нашому дослідженні ми звертаємо увагу на побудову *моделі управління розвитком науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів в системі післядипломної освіти*.

Соціологічне моделювання, яке використовується в системі управління, включає алгоритм, що дає змогу розробляти «структуру особистості», «структуру суспільної системи», «структуру взаємин». У таких моделях відбиваються зв'язки-відносини, соціально-економічні протиріччя, що вимагає постійного управлінського зовнішнього і саморегулюючого впливів.

Управлінське моделювання починається з визначення мети. Основними цілями управління є трансформація соціально значущих цілей кожного структурного підрозділу закладу післядипломної педагогічної освіти у мотиви діяльності кожного члена науково-педагогічного колективу. При цьому стратегічні цілі декомпонуються на тактичні задачі, утворюючи дерево цілей. На основі стратегічних і

тактичних цілей функціонування систем, об'єктів розробляються організаційні структури й цільові програми діяльності, що спрямовують їх розвиток.

Організаційне моделювання пов'язано з програмуванням діяльності підсистемних структур на основі виявлення найбільш значущих для функціонування системи «зв'язків-відносин». «Зв'язки-відносини» слугують одночасно «інформаційним пульсаром» із прямим та зворотним зв'язком. Конструювання моделей здійснюється з урахуванням реальних властивостей систем-оригіналів, а сама модель є опосередкованим джерелом інформації.

Для нас цікавим у дослідженнях А. Підласого та О. Орлова є обов'язкове створення специфічної форми об'єкта, що відображає певні його характеристики, потрібні для розв'язання поставленої задачі. Тобто процес управління (прийняття рішення) починається з його умовного мисленнєвого програмування з подальшим моделюванням [7, с. 23]. Водночас важливим є розуміння сутності використання моделі для практичного вирішення проблем, що постають перед управліннями, підвищуючи їх здатність виконувати управлінські впливи на основі попереднього моделювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглядаючи модель процесу управління розвитком професійної компетентності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів у системі післядипломної освіти (підвищення кваліфікації), вважаємо за доцільне виділити такі блоки: *теоретико-методологічний, змістовний, технологічний та результативний*.

Розглянемо детальніше складові блоків: *модель управління розвитком професійної компетентності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів в системі післядипломної освіти (підвищення кваліфікації)*.

Теоретико-методологічну основу моделі управління розвитком професійної компетентності науково-педагогічних працівників складають положення *адаптивного управління*, де центром уваги є людина.

Адаптивне управління – це процес взаємовпливу, що викликає взаємоприспосовування поведінки суб'єктів діяльності на діа(полі)логічній основі, яка забезпечується спільним визначенням реалістичної мети з подальшим поєднанням зусиль і самоспрямуванням дій на її досягнення [2].

Провідною ознакою адаптивного управління є взаємоприспосовування та органічне поєднання мети керівника і прагнення виконавця на основі вироблення гнучких моделей діяльності [2].

Адаптивне управління виникло за потреби спрямованої самоорганізації людини, що забезпечує її усвідомлений саморозвиток з використанням природного механізму. Воно може бути спеціально організованим на основі створення, підтримки та розширення умов саморозвитку об'єктів управління в межах, установлених спільно з суб'єктом та усвідомлених ними вимог, але завжди виникає довільно на будь-якому перехідному етапі як об'єктивна потреба, що поєднує еволюційний та революційний шляхи розвитку [3].

Якщо спрямована самоорганізація реалізує саморозвиток людини в усталених межах усвідомлених нею вимог, то адаптивне управління забезпечує умови для саморозвитку людини шляхом сполучення її потреб з вимогами оточення. Тобто за допомогою адаптивного управління відбуваються поєднання, взаємоузгодження, гармонізація потреб людини, суспільства і держави, що зумовлює їх коеволюцію [2].

Таким чином, теоретико-методологічний блок містить визначення принципів, методів, функцій моделей та умов, за допомогою яких здійснюється процес адаптивного управління розвитком професійної компетентності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.

Щодо моделей управління, то, враховуючи наведені визначення понять «модель» та «управління», під моделлю управління будемо розуміти копію реального об'єкта, яка має всі його властивості та здатна імітувати процеси та дії, що відбуваються з об'єктом під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів.

Аналіз робіт О. Гребешкової, О. Малярчук, Н. Маркової, В. Паздрія показує, що управління професійним розвитком може здійснюватися за різними моделями: компенсаторною (або реактивною), адаптивною та розвивальною (або проактивною).

Компенсаторна модель спрямована на ліквідацію прогалин у базовій освіті науково-педагогічних працівників, тобто існує конкретна проблема, а основна мета навчання полягає в тому, щоб усунути її. Метою адаптивної моделі є оперативна підготовка до змін в освітньому і суспільному житті. Розвивальна модель передбачає забезпечення загальнокультурного розвитку, збагачення науковими знаннями, задоволення багатограничних пізнавальних інтересів та духовних потреб особистості. Її сутність полягає в тому, що освітня організація не реагує на дію зовнішнього середовища, а сама ініціює процеси в зовнішньому середовищі для створення максимально сприятливого оточення. Виходячи з переваг і недоліків кожної моделі, однозначно визначити, яка з них є найефективнішою, неможливо. Кожна з них є актуальною в тих чи інших умовах і залежить як від можливостей навчального закладу, так і від поставлених мети та завдань.

Змістовний блок моделі містить формування мети та завдань, комплексне рішення яких забезпечує досягнення зазначеної мети. Мета є вихідною позицією, що визначається системою взаємовідносин між суб'єктом і об'єктом управління, оскільки їхні взаємозв'язки характеризуються діалектикою мети, засобу та результату [4]. Оскільки саме мета характеризує бажаний стан системи або очікувані результати її діяльності, то змістовний блок окреслює зміст й розвиток інших блоків моделі та створює умови їхньої взаємодії та поєднання в одне ціле. Мета – це визначення напрямку роботи. Щоб мету можна було швидше досягти, необхідно сформулювати завдання, які є конкретними діями на шляху до її досягнення. В нашому випадку метою є створення безперервної системи розвитку професійної компетентності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.

Для досягнення поставленої мети необхідно:

- дослідити та проаналізувати наявний рівень професійної компетентності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів;

- визначити рівень потреб та необхідних умов для забезпечення безперервного професійного зростання;

- забезпечити задоволення потреб у професійному зростанні як окремих працівників, так і навчального закладу загалом.

Технологічний блок описаної моделі відображає технологію організації навчання в системі післядипломної освіти, технологію оцінювання якості процесу управління розвитком професійної компетентності науково-педагогічних працівників вищих

навчальних закладів, окремих програм навчання, рівня професійної компетентності науково-педагогічних працівників.

Результативний блок містить результати здійснення управління розвитком професійної компетентності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів. Результатами можна вважати визначення рівня професійної компетентності науково-педагогічних працівників, якості процесу управління розвитком професійної компетентності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів, а також якості окремих програм підвищення кваліфікації. Ці результати можна вважати опосередкованими. Однак основним результатом вважаємо професійний розвиток науково-педагогічних працівників.

Отже, в арсеналі керівників вищих навчальних закладів є певні методи, моделі та технології, застосування та поєднання яких повинні максимально ефективно забезпечити реалізацію всіх функцій процесу управління розвитком професійної компетентності науково-педагогічних працівників та підвищити його якість.

Важливим етапом застосування будь-якої моделі є її впровадження. Визначення суб'єктів, технологій та інструментів є завданням технологічного блоку моделі управління розвитком професійної компетентності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.

У процесі управління розвитком професійної компетентності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів суттєвим визначено вибір інструментарію вимірювання.

Сьогодні існують різні способи вимірювань процесів, що відбуваються в освіті. Об'єктивність у вимірюванні отриманих результатів здатна забезпечити одна з наук, яка використовується сьогодні під час проведення моніторингових досліджень, – *кваліметрія*.

Теорію кваліметрії розробляли багато вчених, такі як, зокрема, Г. Азгальдов, О. Ануфрієва, О. Глічев, Г. Дмитренко, Г. Єльнікова, І. Підласий, С. Подмазін, В. Приходько, Е. Райхман, В. Черепанов, В. Ціба.

Г. Дмитренко, Г. Єльнікова, Л. Коробович, З. Рябова, Т. Хлебнікова та інші науковці розкривають технологію факторно-критеріального моделювання в управлінській діяльності керівника навчального закладу, а ефективність застосування кваліметричних моделей у післядипломній освіті доводиться практикою таких науковців, як, зокрема, Л. Покроєва, Г. Кравченко, Л. Коробович, О. Почуєва, З. Рябова.

Г. Азгальдов та Е. Райхман визначають кваліметрію як науку про методи кількісного оцінювання якості продукції (від латинського «квалі» – якість, давньогрецького «метрію» – вимірювати), яка розкриває можливість вимірювання будь-яких якісних явищ на основі використання факторно-критеріальних моделей. Вона надає комплексну оцінку якості через сукупність показників із застосуванням відповідної математичної моделі [1].

Останнім часом для вимірювання будь-якого об'єкта або предмета в педагогічних дослідженнях з метою об'єктивної кількісної характеристики стану об'єкта використовують факторно-критеріальні моделі діяльності (кваліметричні зразки), які розробляються на засадах кваліметрії. Застосування саме кваліметрії дає змогу формалізувати якісні характеристики відповідних явищ і процесів завдяки їх

поділу на простіші, визначити нормативність чи стандартність їх перебігу через систему критеріїв – показників діяльності (розвитку) об'єкта управління. За допомогою кваліметрії можна в кількісному вияві визначити якість будь-якого об'єкта управління [2].

Перевагою оцінної кваліметричної технології є те, що її використання дає можливість виміряти результати, які фіксують досягнення мети на певний момент часу. Здійснюється це завдяки дотриманню основних принципів кваліметрії [7], а саме сукупності певних властивостей досліджуваного об'єкта; ієрархічності структури властивостей; наявності стандарту якості; специфічних одиниць вимірювання; використання різних діагностичних методів оцінювання у кваліметричній оцінці; пріоритетності факторів; комплексного оцінювання якості.

Запропонована модель побудована на аналізі посадових інструкцій викладачів вищих навчальних закладів, затверджених норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів, а також кваліметричних субмоделей, розроблених І. Анненковою, Г. Кравченко, Л. Коробович.

Завданням керівництва вищих навчальних закладів у сфері розвитку професійної компетентності науково-педагогічних працівників є забезпечення ефективною системою управління, яка сприяє створенню умов для саморозвитку, самоорганізації, самовдосконалення та самоконтролю.

Упровадження моделі управління розвитком професійної компетентності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів у системі післядипломної освіти потребує відповідної технології її реалізації.

Висновки. На основі вищезазначеного можна дійти висновку, що технологія реалізації зазначеної моделі повинна включати такі етапи: визначення змісту та розроблення організаційно-структурної моделі управління розвитком професійної компетентності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів у системі післядипломної освіти; розробка відповідних факторно-кваліметричних субмоделей, а саме субмоделі оцінювання рівня розвитку професійної компетентності науково-педагогічних працівників кафедри; субмоделі оцінювання рівня якості програм підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів; субмоделі оцінювання рівня якості системи управління розвитком професійної компетентності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів в системі післядипломної освіти. Тому до перспективних напрямів дослідження результативності впровадження моделювання в управлінні соціально-педагогічними системами можна віднести дослідження соціально-психологічних аспектів міжособистісних взаємин суб'єктів освітньої діяльності в процесі управління розвитком професійної компетентності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів. Виникає необхідність їх розгляду з точки зору відносин між керівником і підлеглими, між науково-педагогічними працівниками, між тими, хто навчає, та тими, хто навчається.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Азгальдов Г. Общие сведения о методологии кваліметрии / Г. Азгальдов // Стандарты и качество. – 1994. – № 11. – С. 24–29.
2. Єльнікова Г. Технологія адаптивного управління персоналом / Г. Єльнікова // Теорія та методика управління осві-

- тою. – 2009. – № 2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tme.uho.edu.ua/docs/2/09yelmtf.pdf>.
3. Кравченко А. Моделирование процесса адаптивного управления развитием кафедральной системы института последипломного педагогического образования / А. Кравченко Г. Ельникова // Science and Education : materials of the VI international research and practice conference (Munich, Yune 27–28, 2014) / publishing office Vela Vering – Munich – Germany, 2014. – С. 332–340.
 4. Кравченко Г. Управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників в умовах кафедральної системи інститутів післядипломної педагогічної освіти / Г. Кравченко // Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. праць. – Вип. 15. Серія «Педагогічна наука». – Полтава : ТОВ «Фірма «Техсервіс»» 2015. – 386 с.
 5. Кравченко Г. Моделювання в процесі кредитно-модульної системи організації навчання в післядипломній освіті. Упровадження кредитно-модульної системи організації навчання в післядипломній освіті педагогів / Г. Кравченко // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 27 листопада 2013 р.) / за заг. ред. Л. Покроєвої. – Х., 2013. – С. 20–23.
 6. Пикельная В. Теория и методика моделирования управленческой деятельности (школоведческий аспект) : дисс. ... докт. пед. наук / В. Пикельная. – Кривой Рог, 1993. – 374 с.
 7. Підласий І. Діагностика та експертиза педагогічних проєктів / І. Підласий. – К. : Україна, 1998. – 343 с.

УДК 330.341.1

Леховіцер В.О.
аспірант

Запорізького національного технічного університету

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК МАШИНОБУДУВАННЯ

У статті розглянуто методичні основи дослідження впливу факторів на інноваційний розвиток машинобудування в умовах євроінтеграційних процесів. Проаналізовано наявні класифікації факторів впливу, а також запропоновано авторську класифікацію, яка передбачає виокремлення факторів національного та євроінтеграційного характеру. Розроблено методику оцінки впливу національних факторів та євроінтеграційних процесів на інноваційний розвиток машинобудівної галузі.

Ключові слова: фактор, інноваційний розвиток, галузь, машинобудування, оцінка, методичний підхід, євроінтеграційні процеси.

Леховицер В.О. МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ ВЛИЯНИЯ ФАКТОРОВ НА ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ МАШИНОСТРОЕНИЯ

В статье рассмотрены методические основы исследования влияния факторов на инновационное развитие машиностроения в условиях интеграционных процессов. Проанализированы существующие классификации факторов влияния, а также предложена авторская классификация, которая предусматривает выделение факторов национального и евроинтеграционного характера. Разработана методика оценки влияния национальных факторов и евроинтеграционных процессов на инновационное развитие машиностроительной отрасли.

Ключевые слова: фактор, инновационное развитие, отрасль, машиностроение, оценка, методический подход, евроинтеграционные процессы.

Lehovitser V.O. METHODOICAL BASES OF IMPACT ESTIMATION FACTORS TO THE MECHANICAL ENGINEERING INNOVATION DEVELOPMENT

Methodical bases of impact estimation factors to the mechanical engineering innovation development are studied in the article. The existing classification and factors influencing to the mechanical engineering innovation development are analyzed. The classification, which involves isolating factors of European integration and national character is proposed. The method for impact estimation factors to the mechanical engineering innovation development is work-out.

Key words: factor, innovative development, industry, engineering, evaluation, methodical approach, European integration processes.

Постановка проблеми. Національна економіка України в умовах сьогодення розвивається під впливом різноманітних тенденцій, таких як євроінтеграційні та інноваційні процеси. Поширення інноваційних процесів та впровадження їх в усі сфери господарської діяльності в умовах євроінтеграції стало ще більш актуальним, оскільки українська економіка має всі підвалини для розвитку конкурентоспроможних галузей. Нині все більше підприємств усвідомлюють величезну роль інновацій в підвищенні їх економічної ефективності, посиленні конкурентних переваг, розширенні сфери бізнесу та перспектив освоєння нових ринків.

В умовах євроінтеграції України певні галузі економіки, зокрема машинобудування, мають значно нижчі конкурентні переваги порівняно з європейськими [1]. Незважаючи на процеси розвитку «сервізації економіки» в багатьох країнах Європейського Союзу, таких як Німеччина, Франція, Чехія, саме машинобудування залишається «локомотивом» структури їх економіки. Українське машинобудування необхідно активно досліджувати як потенційне для впровадження інновацій задля досягнення стратегічного розвитку, високого ступеня ефективності та конкурентоспроможності порівняно з європейськими виробниками машинобудівної продукції. Тому актуальним завданням є питання класифікації факторів впливу на інноваційний розвиток машинобудівної галузі в умовах євроінтеграційних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню інноваційного розвитку машинобудування присвячено багато наукових праць, в яких визначено зміст, фактори, напрями та методи забезпечення такого типу розвитку на рівні держави, регіонів, галузей і підприємств. Вагомий внесок у

розробку методичного забезпечення оцінки інноваційного розвитку машинобудування зробили такі вчені, як, зокрема, О.С. Олійник, Є.Г. Рясних [2, с. 249], Т.Й. Товт [3, с. 288], Т.М. Пілявоз [4], Д.Ю. Крамської, О.І. Колотюк [5, с. 255]. Зокрема, О.С. Олійник, Є.Г. Рясних [2, с. 249] присвячують свої дослідження формуванню методичних підходів до визначення факторів інноваційного розвитку машинобудівних підприємств. Т.Й. Товт [3, с. 288] акцентує увагу на методичних підходах до обґрунтування системи показників оцінювання інноваційної діяльності машинобудівних підприємств. Т.М. Пілявоз [4], Д.Ю. Крамської, О.І. Колотюк [5, с. 255] пропонують універсальні методичні підходи до дослідження інноваційного розвитку підприємства.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Вивчення та узагальнення досвіду вчених дали можливість визначити, що питання методичних аспектів дослідження впливу факторів на інноваційний розвиток машинобудування потребує подальшого науково-теоретичного обґрунтування, оскільки недостатньо дослідженими залишаються питання оцінки інноваційного розвитку машинобудівної галузі на національному рівні в умовах євроінтеграційних процесів.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці методичних основ оцінки впливу факторів на інноваційний розвиток машинобудування в умовах євроінтеграційних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Машинобудування – це галузь економіки, яка зайнята створенням засобів виробництва і машинних споживчих цінностей. Рівень розвитку машинобудівної галузі будь-якої країни визначає стан усіх інших галузей промисловості й усього економічного стану.